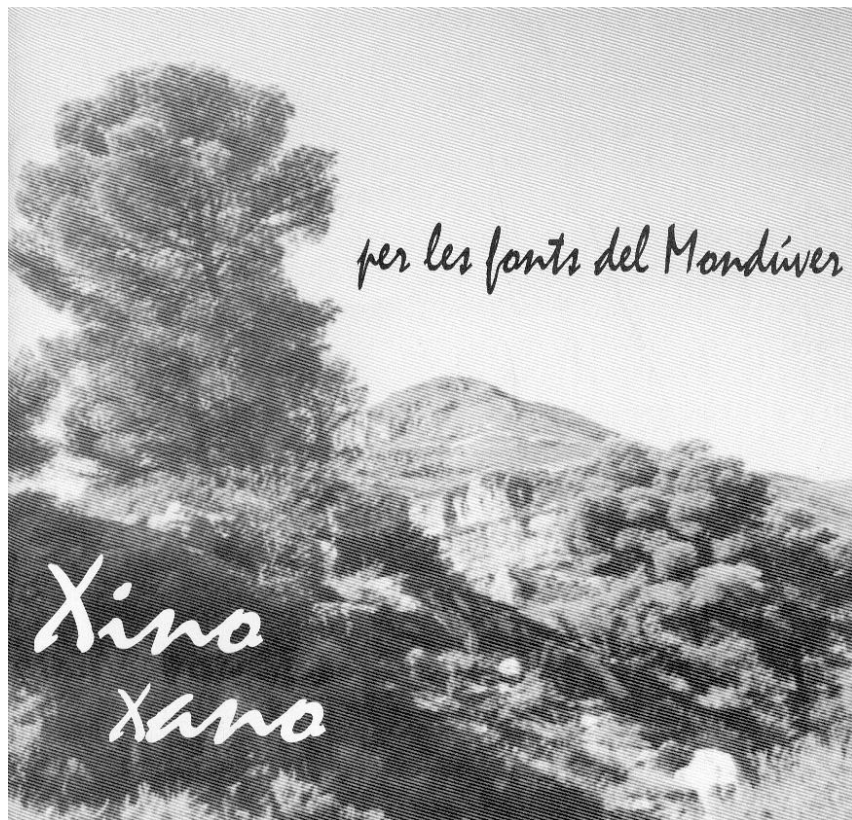

Liminars

Abans que comenceu a fullejar aquest dossier volem assabentar-vos d'alguns motius que ens han mogut a realitzar aquesta guia divulgativa.

En primer lloc donar a conèixer als nostres veïns, veïnes i persones que visiten el nostre poble, una part de la riquesa natural i paisatgística del terme. Tenir coneixement de l'entorn ajuda a estimar, gaudir i conservar tots els seus elements per a nosaltres i per a les futures generacions.

En la memòria històrica dels xeraquers queden els garrofers, oliveres, carrasques o pinedes que cobrien muntanyes i bancals, tota una massa forestal ara reduïda a l'ombria de la Barcella. L'expressió, encara viva, de “guanyar-se les garrofes” com a sinònim de guanyar-se diners indica la importància econòmica d'aquest conreu dedicat al bestiar.

També trobem una lligam de costums relacionats amb les serralades com ara: fer margallons per sant Antoni, berenar la mona de Pasqua, anar de paella a la font de l'Ull, recollir pebrella per a la salmorra de pebres i tomaques o segar murta i llentiscle per enrramar-la als carrers durant les festes.

No estem lluny de la mar, sempre la tindrem en l'horitzó com a referència costant mentre caminem per les sendes tortuoses despullats de cotxes i sorolls; potser en algun indret amagat trobem una cova misteriosa o l'aigua que brolla escassa d'una font per sadollar-nos amb refrescants ablucions mentre des de la càlida Mediterrània arriba, travessant cingles i barrancs, la brisa salobrenca adobada de mil flors aromàtiques.

La lectura d'aquest llibret suposarà un enriquidor complement a la mar i la platja, molt més

conegudes. Però aquesta diversitat paisatgística i botànica farà la nostra estada més plena i heterogènia.

Per últim esperem que aquestes pàgines us siguin d'utilitat per reflexionar sobre el patrimoni natural d'ací i d'arreu del món duent a la pràctica la consigna de Baden Powell: *“Deixeu els llocs per on passeu, millor de com els heu trobat”*.

Margalló (*Chamaerops humilis*). És la única palmera autòctona. Arbre dioic de la família de les palmes, de fulles en forma de ventall amb peciols proveïts d'espines vulnerants, de flors en raïms densos i fruits semblants als dàtils. Viu en la màquia i matolls de les muntanyes litorals. Les seues fulles s'utilitzen per a la fabricació de graneres, cabassos, estores, ventalls així com altres articles artesans, agrícoles i domèstics. Els seus ulls tendres són molt apreciats per a menjar.

Argelaga o argilaga (*Ulex parvi florus*). És un arbust espinós, amb moltes rames i unes espines molt punxegudes que es troben a la base de les fulles. Pot arribar a assolir un metre i mig d'alçada i les seues flors són de color groc, agrupades i amb peduncles. És molt abundant a les nostres muntanyes i el seus fruits són una espècie de llegums planes.

Baladre (*Nerium olander*). Arbust mediterrani meridional de 2 a 4 m d'alçada, típic de les zones càlides. De fulles verdes tot l'any, coriàcies i contorn lanceolat i, flors roses (blanques o roges en les formes conreades), oloroses i molt abundants a l'estiu. És una espècie rica en glucòcids per la qual cosa resulta molt verinosa. Antigament fou emprada contra la ronya i contra les mossegades de les bèsties.

Pebrella (*Thymus piperella*). De la família de les labiades, es tracta d'una farigola de fulla ampla, sabor picant i molt aromàtica. Creix en terrenys calcàris, en mates de fulles ovades coriàcies i de flors purpúries. Es tracta d'una planta endèmica del País Valencià que floreix regularment al llarg de l'any i té molta facilitat per rebrotar després d'un incendi forestal. Serveix per a adobar olives.

Espart (*Stipa tenacissima*). Es tracta d'una planta herbàcia i perenne de la família de les gramínies. Les seues fulles són filiformes, obertes i verdes quan plou i, revoltes i tancades quan estan seques. Són suaus pel revés foliar i piloses a l'anvers. Les tiges, no floríferes, acaben amb dues branquetes corbades i ganxudes a l'extrem. La inflorescència és una espiga densa, d'uns 25 o 35 cm. El període de floració comprén, en general, del mes de maig a juny. Requereix sòls pedregosos, llimosos o argilosos, eixuts i rics en bases. Aquesta planta ha estat utilitzada tradicionalment a les nostres terres en els treballs de cistelleria i cordelleria per a fer cabassos, cordes, espadenyes, etc.

Raïm de pastor (*Sedum sp.*). Es tracta d'una herba perenne, de la família de les crassulàcies, de fulles suculentas i cilíndriques. Les flors són pentàmeres de color groc esblanqueït o blanc i, els fruits, en fol·lice. Sol assolir de 10 a 40 cm. i és propi d'indrets rocosos i pedregosos, quasi sense terra i, assolellats.

Conill (*Oritolagus cuniculus*). És un mamífer de la família dels rosegadors. Té costums nocturns, però és molt fàcil de visualitzar durant el dia, a primeres hores de llum o al crepuscle, especialment quan hi ha veda que no és molestat. Forma grups familiars en caus excavats en terra. La seua carn és molt apreciada pels caçadors i en general per la gent que gaudeix de la muntanya. Actualment les malalties han delmat l'espècie.

Escurçó (*Vipera latasti*). Rèptil que pertany a la família dels vipèrids. No sol superar d'adult els 65 centímetres i té una coloració grisenca amb un típic dibuix dorsal obscur en forma de ziga-zaga. Té costums diürns però també nocturns a l'estiu quan fa molta calor. S'alimenta d'ocells xicotets, sargantanes, mamífers menuts, etc. La seua població és més aïnes escassa.

Eriçó (*Erinaceus europaeus*). Mamífer bastant extens a la Safor. Té hàbits nocturns però pot localitzar-se durant el dia. S'alimenta d'insectes, mol·luscs, fruits i ous. Construeix els seus refugis entre la brossa amb restes vegetals que utilitza tant per hivernar com per parir les cries. Quan és atacat, s'enrotlla sobre si mateix, formant una bola espessa. Els seus hàbitats típics són les parts baixes de les muntanyes amb arbres o matossars, els cultius de secà i els tarongers.

Rabosa (*Vulpes vulpes*). És una espècie d'animal solitari i generalment d'hàbits nocturns però de fàcil localització per la nit quan sol creuar pels camins i sendes. És un animal de gran adaptabilitat, des de les muntanyes fins les terres de tarongers i sempre ha estat molt perseguida. S'alimenta de xicotets mamífers, conills, ocells, insectes i restes d'animals morts. A la fi de l'estiu adquireix una dieta vegetariana i li agrada molt menjar el fruits del margalló, que curiosament s'anomena també pa de rabosa a Xeraco.

Perdiu (*Alectoris rufa*). És una au sedentària de plomatge conspicu, de color gris groguenc, blanc, negre i rogenc, de caràcter gregari, ben coneguda i apreciada com a peça culinària i de caça. Fora de l'època de reproducció, viu en bandades anomenades “serretes”, buscant per terra insectes i llavors. Quan arriba la primavera, la bandada es desfà i els mascles marquen amb un reclam característic el seu territori, al qual atraurà la femella. Les pollades són bastant nombroses, sobre uns 10 o 15 pollets.

Sarvatxo o fardatxo (*Lacerta lepida*). És un saure gran i robust, el més voluminós del continent europeu. Pot assolir fins a un metre de longitud total, encara que els exemplars de les nostres terres no solen sobrepassar els 80 cm. El dors, sobre una tonalitat de fons verd brillant, presenta un dibuix reticular en negre i groc. És una espècie molt territorial i d'hàbits diürns, ja que els agrada prendre sol. Quan es veu amenaçat obri la boca i tracta de mossegar. La seua alimentació la constitueixen bàsicament insectes de tota mena, mitjans i menuts.

ESPÈCIES ANIMALS MÉS COMUNES

RÈPTILS

NOM COMÚ

Bívia ibèrica
Eскурçó ibèric
Dragó comú
Sargantana cendrosa
Sargantana cuallarga
Sarvatxo
Serp blanca
Serpeta
Serp de ferradura
Serp verda

NOM CIENTÍFIC

Chalcides bedriagai
Vipera latasti
Tarentola mauritanica
Psammodromus hispanicus
Psammodromus algirus
Lacerta lepida
Elaphe scalaris
Coronella girondica
Coluber hippocrepis
Malpolon monspessulanus

AMBIFIS

NOM COMÚ

Granota comuna
Gripau comú
Gripau corredor
Gripau paridor
Gripauet

NOM CIENTÍFIC

Rana perezi
Bufo bufo
Bufo calamita
Alytes obstetricans
Pelodytes punctatus

MAMÍFERS

NOM COMÚ

Eriçó

Conill

Fagina

Gat salvatge

Geneta

Mostela

Musaranya comuna

Musaranya nana

Porc senglar

Rabosa

Rata penada de cova

Rata penada de ferradura gran

Ratolí de camp

Ratolí mediterrani

Teixó

NOM CIENTÍFIC

Erinaceus europaeus

Oryctolagus cuniculus

Martes foina

Felis silvestris

Genetta genetta

Mustela nivalis

Crocidura russula

Suncus etruscus

Sus scrofa

Vulpes vulpes

Miniopterus schreibersi

*Rhinolophus ferrum-
equinum*

Apodemus sylvaticus

Mus spretus

Meles meles

AUS

NOM COMÚ

Abellerot
Àguila de panxa blanca
Àguila reial
Aligot vesper
Bitxac comú
Blanca
Bosqueta vulgar
Botxí
Bruel
Cadernera
Capsigrany
Cargolet
Cerca vores
Cogulada fosca
Cogulada vulgar
Còlit ros
Colltort
Colom salvatge
Cua-roja

NOM CIENTÍFIC

Merops apiaster
Hieraetus fasciatus
Aquila crhytaetos
Pernis apivorus
Saxicola torquata
Pica pica
Hippolais polyglotta
Lanius excubitor
Regulus ignicapillus
Carduelis carduelis
Lanius senator
Troglodytes troglodytes
Prunella collaris
Galerida theklae
Galerida cristata
Oenanthe hispanica
Jynx torquilla
Columba oenas
Phoenicurus ochruros

Cua-roja reial
Cucut
Cruixidell
Duc
Esparver
Falcia reial
Falcot negre
Falcó reial
Ferreret de cresta
Ferreret de pins
Franceset
Gamarús
Garrafó
Gralla
Gralla de bec roig
Mallerenga cuallarga
Mastegatxes
Merla
Merla blava
Merla cuablanca
Mosquiter groc menut
Mosquiter pàl·lid

Phoenicurus phoenicurus
Cuculus canorus
Miliaria calandra
Bubo bubo
Accipiter nisus
Apus melba
Apus apus
Falco peregrinus
Parus cristatus
Parus ater
Carduelis spinus
Strix aluco
Serinus serinus
Corvus monedula
Phyrhacorax pyrrhocorax
Aegithalos caudatus
Ficedula hypoleuca
Turdus merula
Monticola solitarius
Oenanthe hispanica
Phylloscopus collybita
Phylloscopus bonelli

Mussol	<i>Athene noctua</i>
Oriol	<i>Oriolus oriolus</i>
Papamosques gris	<i>Muscicapa striata</i>
Pardal de bardissa	<i>Prunella modularis</i>
Passarell	<i>Carduelis cannabina</i>
Perdiu	<i>Alectoris rufa</i>
Picot verd	<i>Picus viridis</i>
Pinsà comú	<i>Fringilla coelebs</i>
Pit-roig	<i>Erithacus rubecola</i>
Raspinell comú	<i>Cerethia brachydactyla</i>
Reietó	<i>Regulus regulus</i>
Roquerol	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>
Rossinyol	<i>Luscinia megarhynchos</i>
Sit negre	<i>Emberiza cia</i>
Tallareta cuallarga	<i>Sylvia undata</i>
Tallarol capnegre	<i>Sylvia melanocephala</i>
Tallarol de casquet	<i>Sylvia atricapilla</i>
Teuladí roquer	<i>Petronia petronia</i>
Tord	<i>Turdus philomenus</i>
Tórtora	<i>Streptopelia turtur</i>
Trencapinyes o bectort	<i>Loxia curvirostra</i>
Tudó	<i>Columba palumbus</i>

Verderol

Carduelis chloris

Voltor comú

Gyps fulvus

Xoriguer

Falco tinnunculus

ESPÈCIES BOTÀNIQUES MÉS COMUNES

NOM COMÚ

NOM CIENTÍFIC

Arbocer

Arbustus unedo

Arçot rupicola

Rhamnus aleternus

Arenària

Arenaria valentina

Argilaga o argelaga

Ulex parvi florus

Auró

Hacer opalus

Baladre

Nerium olander

Biscutella o herba de llunetes

Biscutella laevigata

Càdec

Juniperus oxycedrus

Carrasca

Quercus rotundifolia

Cepell

Erica mediterrania

Coscoll o garric

Quercus coccifera

Esbarzer

Rubus ulmifolius

Espart

Stipa tenacissima

Espígol

Lavanda spica

Estepes

Cistus spp.

Falguera o Falaguera	<i>Pteridium aquilinum</i>
Fenoll	<i>Foeniculum vulgare</i>
Freix	<i>Fraxinus ornus</i>
Garrofer	<i>Ceratonia siliqua</i>
Gerani de roca	<i>Erodium valentinum</i>
Margalló	<i>Chamaerops humilis</i>
Matapoll	<i>Daphne gnidium</i>
Murta	<i>Myrtus communis</i>
Llentiscle	<i>Pistacia lentiscos</i>
Om	<i>Ulmus minor</i>
Orella de llebre	<i>Pholis purpurea</i>
Pebrella	<i>Thymus piperella</i>
Pi blanc	<i>Pinus halepensis</i>
Pi pinastre naster	<i>Pinus pinaster</i>
Pi negre	<i>Pinus unciata</i>
Pi roig	<i>Pinus sylvestris</i>
Raïm de pastor	<i>Sedum sp.</i>
Romer o romani	<i>Rosmarinus officinalis</i>
Roseta de penya	<i>Scabiosa saxatilis</i>
Sabatetes de la Mare de Déu o	<i>Sarcocapnos enneaphylla</i>
Herba fruixera	
Sajoliva	<i>Satureja obovata</i>

Té de roca

Teucrí rupestre

Timó

Ullastre

Xop negre o pollancre

Jasonia glutinosa

Teucrium buxifolium

Thymus vulgaris

Ocea europaea

Populus nigra

LA COVA DEL CARO

Conten els vells que hi havia una vegada un pastor de cabres burló i mentider conegut com el Caro, que solia dur a pasturar el seu ramat pels voltants de la font de l'Ull. Un dia se li va aparèixer un personatge misteriós. Uns expliquen que era Jesucrist, altres que era un home que sabia molt de màgia. Fôra qui fôra aquesta persona, va entropessar amb el pastor i el Caro li va preguntar:

- Qui és vosté? Què fa per aquestes muntanyes?

- Sóc un pobre home que va perdut pel món buscant un poc de pau i fa més de tres dies que no he menjat. No tindria un rosegó de pa i un poc d'aigua, per favor?

- No faltaria més. Mireu bon germà, com que ja és hora de dinar, anirem cap a la meua cova on tinc preparada una olleta amb cabritet guisat i si us apanya el menjar, el compartirem com a bons companys.

Tots dos, enfilaren la senda que conduïa a la cova mentre xarraven de la vida del visitant i de la feina del pastor. En arribar a la cova, el Caro va encendre el foc i va calfar l'olla mentre preparava damunt d'una pedra plana dos plats de coure, dues culleres de fusta, dos rosegons de pa i dos gots de vi negre.

Quan va comprendre que el dinar ja estava al seu punt, el Caro el va servir amb un somriure burleta a la boca.

Aleshores, quan ja tenia els plats escudellats i el pastor anava a pegar la primera cullerada, l'home misteriós li preguntà al pastor:

- Caro, açò que has guisat, és cabrit o gat?

El pastor, sorprès per la pregunta del desconegut i sense saber què dir ni què contestar, li respongué estranyat:

- Cabrit, és clar!

Al moment, el desconegut, amb un to de veu solemne i poderós, digué:

- Si eres cabrit, pega un belit, però si eres gat, bota del plat.

De sobte, els trossos de carn que hi havia al plat es transformaren en un gat que pegà un gran bot i fugí cames ajudeu-me de la cova. Embadocat, el Caro es va quedar més blanc que la paret. Ni tan sols va poder reaccionar ni dir una paraula, tan embadalit que estava per haver contemplat aquell prodigi tan extraordinari i veure's descobert en voler fer passar gat per cabrit.

El mag, tot indignat per la malifeta del Caro, va condemnar al pastor a rodar eternament per la serra del Montdúver i a reunir el ramat perdut de cabres i ovelles.

Els més vells del poble contenen que per la nit, als voltants de la font de l'Ull, molt a prop d'on s'hi troba la cova on va passar el succeït, es pot escoltar la veu del Caro tot comptant:

- Ja en tinc una, ja en tinc tres, ja en tinc cinc!

I llavors les ovelles que pasturen pels costats desapareixen. Al cap d'un moment es torna a sentir:

- Ja en tinc una, ja en tinc tres, ja en tinc cinc, per a tota l'eternitat!

Rondalla extreta del llibre "La Serp de la Venta".

Nota: El caro és un ocell molt semblant al mussol que habita les nostres muntanyes.

ITINERARIS PER LA MUNTANYA

Els itineraris muntanyencs que proposem recorren pels vessants del massís del Montdúver amb un recorregut relativament fàcil, la qual cosa els fa idonis per a visitants de qualsevol edat. En algun cas la bicicleta pot resultar útil per als itineraris de manera total o parcial ja que els camins agrícoles estan asfaltats en la seua totalitat.

Les fonts de l'Ull, del Xopet, dels Madallars, de l'Oliviera, del Bancal i de l'Escudella apareixen gràcies a l'alimentació suficient de les aigües de pluja (650-700 litres), què faciliten una recàrrega suficient dels correntius subterranis; a l'existència d'una roca permeable on s'emmagatzemen les aigües infiltrades de la pluja; a la suficient gruixària de la roca impermeable que no deixa passar l'aigua a més profunditat i, a que la roca permeable, farcida d'aigua, queda al descobert pel pendent dels vessants de la muntanya.

Des de molts punts dels recorreguts (Penya Migdia, caseta de D. Carlos, Plans, la Mina) una de les majors satisfaccions que podem experimentar és l'observació de l'enlluernadora i prolífica plana litoral. El contrast entre la vegetació de la serrada i la plana, resulta absolutament sorprenent: en alguns punts, al peu mateix

de les roques cobertes de romer, argelaga o farigola, brolla l'aigua d'un ullal redó amb bova i nenúfars.

La vegetació és la típica mediterrània: arbres, arbustos i matolls perennifolis i escleròfils, de fulles menudes i dures, quasi sempre punxegudes per facilitar l'estalvi d'aigua durant la llarga sequera de l'estiu.

Si exceptuem la Barcella, coberta d'una frondosa pineda, la zona va degradant-se molt a conseqüència de l'incendi forestal de 1975 i altres menors, si bé va autorregenerant-se lentament. Així doncs el pi en diverses varietats domina aclapadorament per tot arreu, també s'observen garrofers, freixos, aurons, arbrocers, oms i xops: llentiscles, càdecs, coscolls, argelagues, cepells, romers o romanís, margallons, pebrella, murta, timó, savines, baladreres, esbarzers, falgueres, farigola ...

Entre la fauna cal assenyalar el fardatxo, la sargantana, l'eriçó, el conill, serps diverses, perdiu, puput, teuladí, mussol, merla, gralla, falcó, colom, xera i, amb sort, àligues, d'entre moltes altres animals.

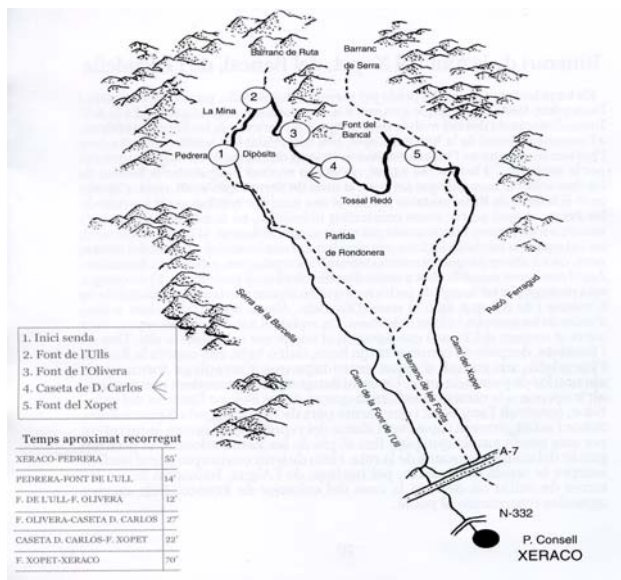
Un punt de trobada recomanable per a iniciar les excursions és la plaça de la Generalitat (s'hi troba el quiosc de premsa i la parada d'autobús a Gandia).

Itinerari de la font de l'Ull, de l'Olivera i del Xopet.

En la mateixa font de l'Ull just al costat del camí queden les parets d'una antiga caseta que aixoplugava els propietaris de les terres quan anaven a treballar o recollir les garrofes. Ací enfilarem el camí-senda i a uns 200 metres brolla discreta la font de l'Olivera. Un poc apartat del camí, al peu d'un cingle impressionant hi ha una cova, millor una balma, de dimensions notables. Més amunt les restes de la caseta de don Carlos, incloses dependències diverses i un petit forn de pa, ofereixen un balcó natural amb vistes a la vall del Racó Ample i la Mediterrània des de Cullera fins a Dénia.

Després de la caseta de don Carlos queda un poc de marxa cara amunt, però prompte arribarem al punt més alt de la nostra ruta i després d'uns minuts de descens suau ens espera el paratge del Bancal, una superfície bastant plana d'unes 6 hectàrees en mig de les muntanyes. Hi havia una caseta (dels Jorges) amb quadra annexa. Una bifurcació separa la senda del Bancal a l'esquerra i del Xopet avant. Hem de seguir la del Xopet, però considerant la proximitat i, si teniu curiositat per veure la font del Bancal, seguiu durant uns cinc minuts: l'Argila blanca i humida així com unes jonqueres altíssimes us indicaran la font, una espècie de clotxa o

cucó envoltat de vegetació. Si hem anat al Bancal haurem de tornar a la bifurcació esmentada abans i de baixada, però separada uns metres de la senda general, la font del Xopet acompanyada de l'arbre corresponent socorrerà la fatiga dels caminants. En marxa descendent creuarem el barranc de Serra, precisament pel punt on brolla la font d'Orxana quan fa grans pluges com assegura la dita popular: "Quan ix la font d'Orxana, ella és l'ama". Tot seguit els tarongers i el camí agrícola asfaltat ens menaran a Xeraco.

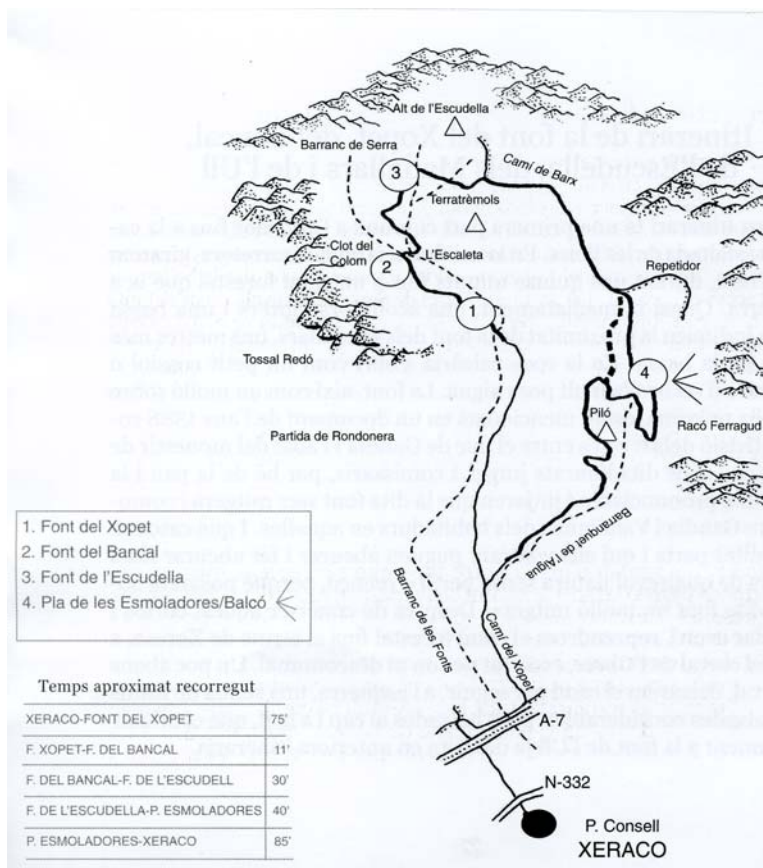
Itinerari de la font del Xopet, del Bancal i de l'Escudella.

En totes les rutes eixim del poble pel carrer pintor Sorolla, passem la carretera i l'autopista, moment en el que girarem a la dreta seguint el camí paral·lel a la A-7. Immediatament i des del mateix fons del gual del barranc de les Fonts prendrem a l'esquerra el camí de la font del Xopet, senyalitzat i en sentit contrari a com l'haviem recorregut en l'itinerari anterior. Passats els camps de tarongers seguim per la senda fins al Xopet on cal reposar i esguardar la bellesa de l'indret sobre el barranc de Serra. (No tenim molt clara la nomenclatura dels barrancs. Ací pren el nom de Serra i més avall quan s'ajunta amb el de Ruta, ambdós s'anomenen de les Fonts i acaba, sense continuïtat hidràulica en la marjal).

Un poc més amunt en un terreny relativament pla, conegut com el Bancal hi ha una bifurcació, cal agafar la senda de la dreta que ràpidament ens conduirà a la font del mateix nom on les altives jonqueres contrasten amb les argelagues, esbarzers i llentiscles. Ara el camí pren més dificultat a causa d'un desnivell molt pronunciat. El recorregut està protegit per un marge de pedra seca que en alguns punts ateny una alçària de 6 metres i és conegut amb el nom d'Escaleta. Servia per baixar a l'om d'animals les garrofes i olives dels Plans. Un replanell natural ofereix repòs i

vista sobre el conjunt del Bancal que agrairan el nostre cor i els nostres ulls.

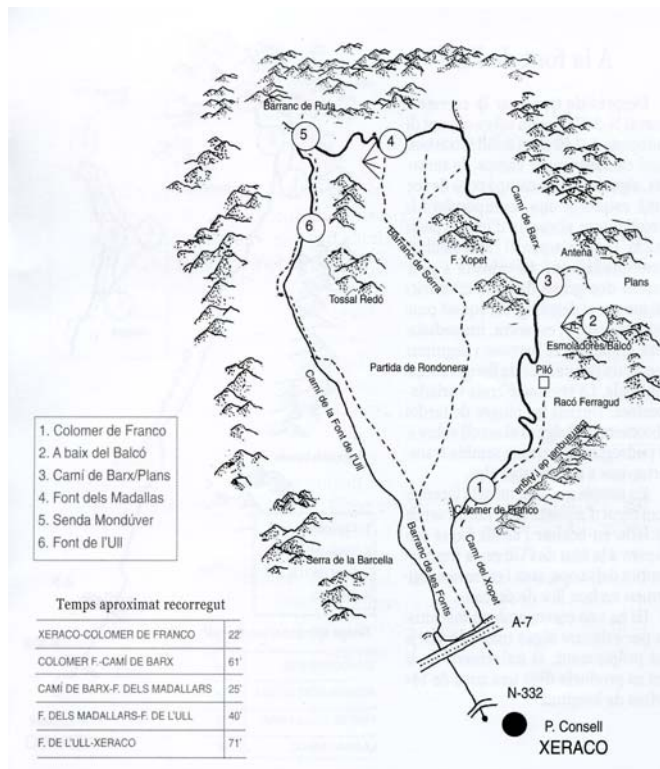
Des de l'Escaleta, en mitja hora aproximadament ens espera la font de l'Escudell, un sumall d'aigua entre els taps que, s'arreplega formant un abeurador de parets de terra. Un camí lleugerament ascendent ens menarà, oh sorpresa!, a la carretera asfaltada de les Foies a l'antena del repetidor construït en 1982 i que forma part de l'antiga senda Xeraco-Barx. Sobre l'asfalt girem cap a l'est i abans del repetidor deixarem la carretera per una senda ampla que puja fins el pla de les Esmoladores on podrem gaudir del millor panorama de la ruta. Tenint present d'agafar sempre la senda de la dreta, pel barranc de l'Aigua, baixarem fins a les terres de cultiu on destaca la casa del colomer de Franco. Pels camins agrícoles retornem al poble.

Itinerari de la font del Xopet, del Bancal, de l'Escudella, dels Madallars i de l'Ull.

Aquest itinerari té una primera part comuna a l'anterior fins a la carretera asfaltada de les Foies, però ara girarem cap a l'oest, uns quinze minuts, fins un camí forestal que ix a l'esquerra. Quasi immediatament uns acollidors xiprers i una bassa redona indiquen la proximitat de la font dels Madallars uns metres més amunt de la bassa. En la roca calcària s'obri com un petit cossioli o receptacle d'on brolla molt poca aigua. La font així com un molló sobre la carena pròxima estan mencionats en un document de l'any 1388, sobre la divisió dels termes entre el duc de Gandia i l'abat del monestir de Valldigna . *“Los dits honrats jutges i comissaris, per bé de la pau i la concòrdia pronunciaren i jutjaren que la dita font siga mitgera i comuna entre Gandia i Valldigna i dels habitants en aquelles. I que cascuna de les dites parts i qui ells voldran, puguen abeurar i fer abeurar llurs bestiar de qualsevol natura sense perill o reenço, perquè posarem sobre la dita font un molló mitger”*. Després de conèixer aquest curiós i exemplar acord reprendrem el camí forestal fins el terme de Xeresa (a prop del corral de l'Obrer, escortat per un pi descomunal). Un poc abans del corral deixarem el camí per seguir, a l'esquerra, una senda de trams amb baixades considerables, però baixades al cap i a la fi,

que condueix directament a la font de l'Ull ja descrita en anteriors itineraris.

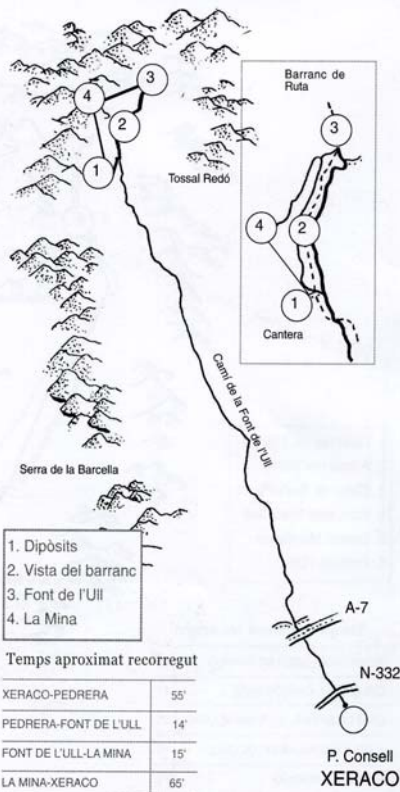

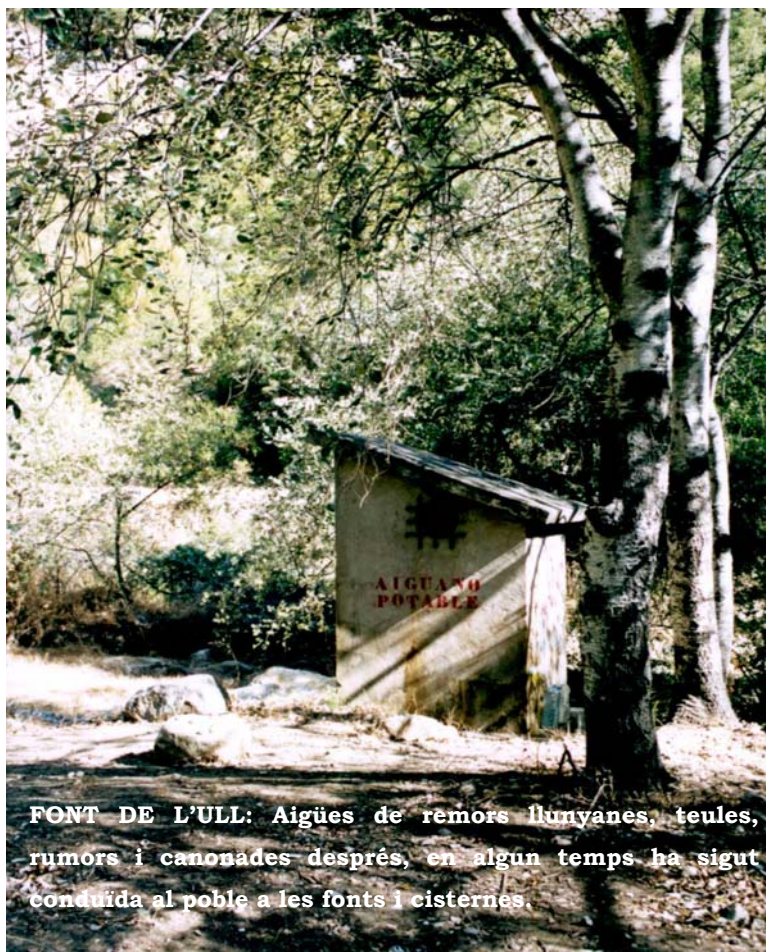
A la font de l'Ull

Després de travessar la carretera general N-332 passem sobre el pont de l'autopista A-7. El camí asfaltat travessa quasi exclusivament camps de tarongers, alguna casa de camp i pous de rec A mà esquerra ens acompanyarà la Barcella, tota atapeïda d'una espessa pinada. Quan s'acaba el camí asfaltat aproximadament 45 minuts a peu veurem dos grans dipòsits cilíndrics d'aigua per al degoteig. En aquest punt ens desviarem a l'esquerra, immediatament creuarem el barranc i seguirem el seu curs per una senda lleugerament empinada. La vegetació creix variada frondosa. Durant les pluges de tardor la bromera de l'aigua i el soroll sobre el llit pedregós del barranc sembla transportar-nos a un paisatge alpí.

En només uns vint minuts farem el recorregut d'aquesta interessant senda iniciada en acabar l'asfalt i que ens menarà a la font de l'Ull on la frescor i l'ombra dels xops, oms i garrofers conformen un bon lloc de descans.

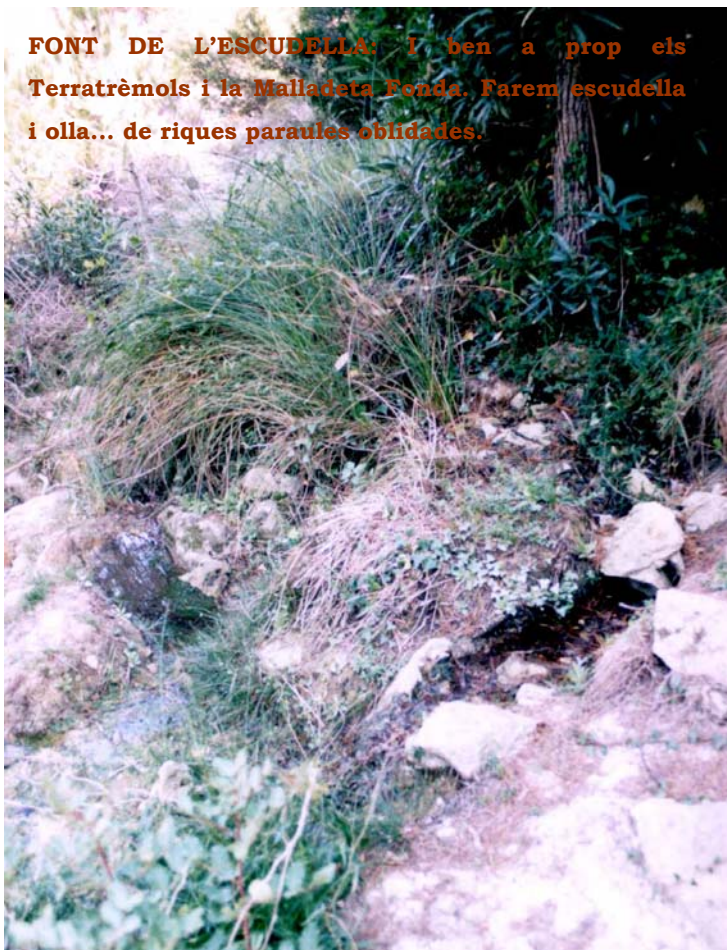
Hi ha una caseta amb un mecanisme per extraure aigua manualment ja que pròpiament, el naixement de la font es produeix dins una cova de 14 metres de longitud.

FONT DE L'ULL: Aigües de remors llunyanes, teules, rumors i canonades després, en algun temps ha sigut conduïda al poble a les fonts i cisternes.

**FONT DE L'ESCUDELLA: I ben a prop els
Terratrèmols i la Malladeta Fonda. Farem escudella
i olla... de riques paraules oblidades.**

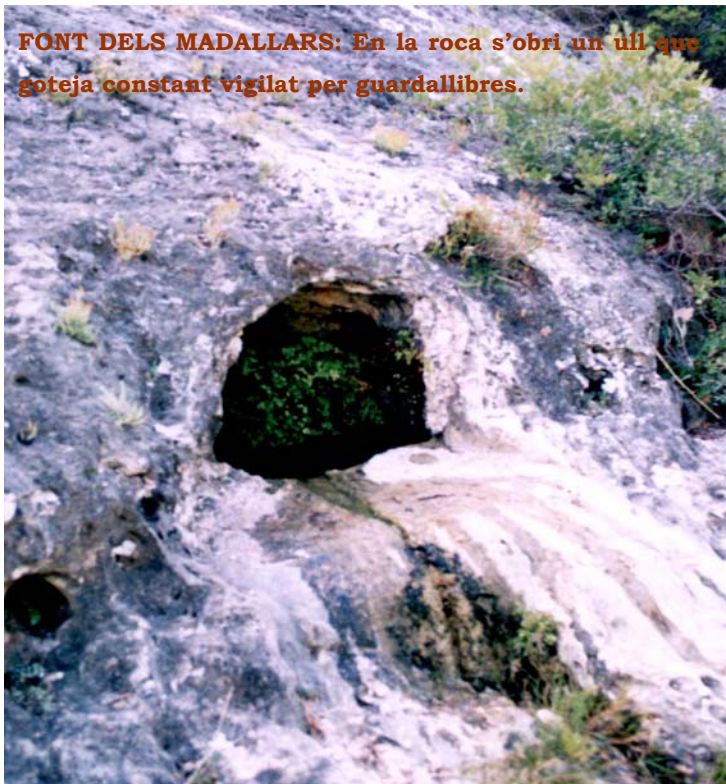
FONT DEL BANCAL: Meravella entre muntanyes, trobem el Bancal, bancal per excel·lència i al bell mig un broll envoltat d'enlaïrades jonqueres.

FONT DE L'OLIVERA: A 200 metres de l'Ull, a la vora de la senda de la caseta de don Carlos, una fornícula amaga aquest discreta fontanella.

FONT DELS MADALLARS: En la roca s'obri un ull que goteja constant vigilat per guardallibres.

Edita: A.C. La Goleta, amb la col·laboració de la Generalitat Valenciana,
Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

Imprimeix: XeraPrint s.l.

Dipòsit legal: V-3924-2003

ISBN: 84-688-3229-4

Text, disseny, maquetació i fotografies:

Equip La Goleta

Laura Campos

Rafa Campos

Joan Iborra

Antoni Martí

Raül Verdú

